

LÜHIKOKKUVÕTE ERASMUS+ HARIDUSTÖÖTAJATE ÕPIRÄNDE TULEMUSLIKKUSE JA TAJUTAVA MÕJU UURINGUST KUTSEHARIDUSES

Erasmus+ programmi raames toimuv haridustöötajate õpiränne on väärtuslik võimalus kutseõpetajate ja teiste haridustöötajate erialaseks arenguks ning võtmepädevuste arendamiseks. Eesti kutsehariduses sai haridustöötajate piiriülene õpiränne kindlaks hoo sisse 1998. aastal, kui käivitus Euroopa Liidu rahastatud Leonardo da Vinci programm. Nüüd Erasmus+ nime kandev toetuskeem võimaldab koolidel saata oma haridustöötajaid väliskolleege töövarjutama, osalema kursustel ja koolitustel või õpetama välisriigis.

Aastal 1998 vaid 22 õpirändega alustanud programm ulatub täna ligi 700 õpirändeni aastas. 2024. aastal viis Erasmus+ ja Euroopa Solidaarsuskorpuse agentuur esmakordselt läbi uuringu hindamaks õpirände tulemusi ja mõju nii haridustöötajatele kui ka kutseõppeasutustele.

Uuringu tulemused osutavad selgelt, et Erasmus+ programmi raames toimuv haridustöötajate õpiränne toetab nii kutseõpetajate kui ka teiste kutsehariduse spetsialistide professionaalset ja isiklikku arengut. Õpirände tulemusel arendasid õpetajad erinevaid olulisi erialaseid oskusi ja teadmisi, neist kõrgeimalt hindasid vastajad oma õpetamise täiustamiseks vajalike teadmiste ja oskuste arendamist, olulist täiustati ka oskusi õppijakeskse lähenemise rakendamiseks (vt joonis 1).

Õpirände/õpirännete tulemusel arendasin/täiendasin... (hinnangud skaalal 1-5)

Positiivsete vastuste osakaal ehk vastusevariandid 5 – olen täiesti nõus ning 4 – pigem nõustun

Joonis 1. Õpirändes osalenud õpetajate hinnangud erialaste pädevuste arendamisele

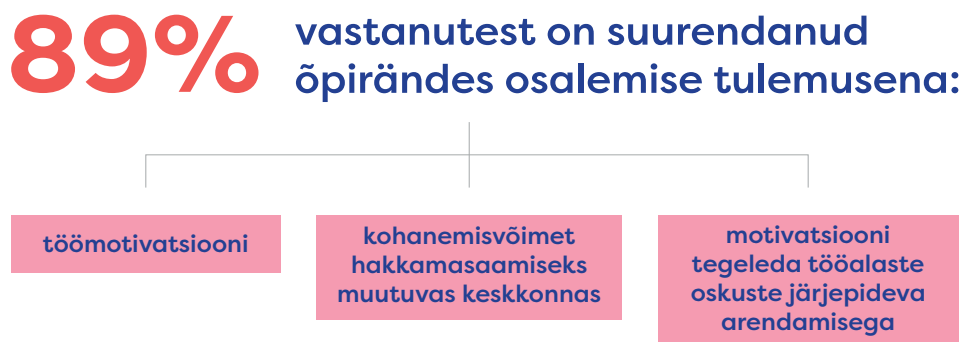
Mitteõpetavad haridustöötajad arendasid õpirände tulemusel märgatavalt oma töös olulisi teadmisi ja oskusi. Õpirändel saadi nii ideid oma töövaldkonda puudutavate uuenduste elluviimiseks kui ka uusi teadmisi ja oskusi töö tõhusamaks sooritamiseks.

Õpirändest saadud kogemuste mõjul on õpetajad ja teised haridustöötajad oma töös ellu viinud märkimisväärseid uuendusi, näiteks täiustanud lähenemist õpetusele, rakendatavaid metoodikaid ning rahvusvahelisele kogemusele tuginedes ajakohastanud õppevara.. Samuti on suurenenud koostöö kolleegide vahel, eriti nendega, kes ka ise õpirändes osalenud.

Lisaks töös oluliste pädevuste arendamisele, suurendab õpirändes osalemine töömotivatsiooni ning soovi end järjepidevalt erialaselt täiendada. Kogemus rahvusvahelises keskkonnas arendab kohanemisvõimet, mis on kiiresti muutuv maailmas ülioluline.

Õpirändes osalemise tulemusena on suurenenud minu ... (hinnangud skaalal 1-5)

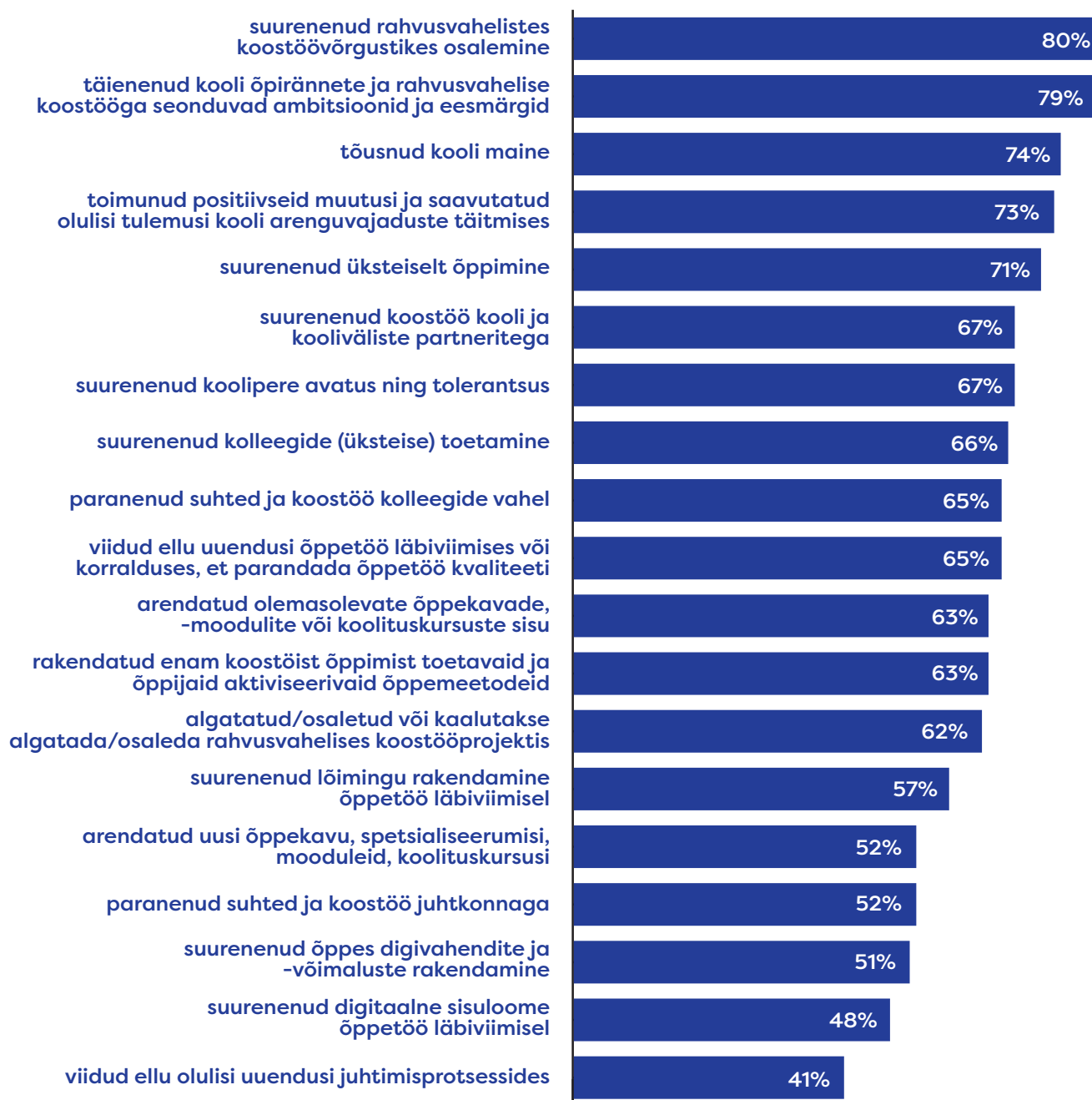
Positiivsete vastuste osakaal ehk vastusevariandid 5 – olen täiesti nõus ning 4 – pigem nõustun

Õpirännete mõju on tuntav ka organisatsiooni tasandil - õppeasutustes on näiteks uuendatud õppetöö sisu ja korraldust, rakendatud uusi metoodikaid ning edendatud rahvusvahelist koostööd. (vt joonis 2). Täiustatud on nii olemasolevate õppekavade ja -moodulite sisu kui ka arendatud uusi.

Lisaks on õpirännete mõjul saavutatud märkimisväärseid tulemusi kooli üldiste arenguvajaduste täitmisel ning paranenud on ka rahvusvahelises koostöös osalevate õppeasutuste maine. Õpirändes osalemine on parandanud kolleegide omavahelisi suhteid, suurendanud üksteise toetamist ning üksteiselt õppimist, mis on omakorda hoogustanud koolisisest koostööd. Nii ulatub õpirändes osalemise mõju üksikisiku tasandilt palju kaugemale, paraneb kutsehariduse kvaliteet, mis omakorda aitab õppijaid tuleviku väljakutseteks kiiresti muutuv keskkonnas, sealhulgas tööturul, paremini ette valmistada.

Haridustöötajate õpirännete tulemusel on meie koolis ... (hinnangud skaalal 1-5)

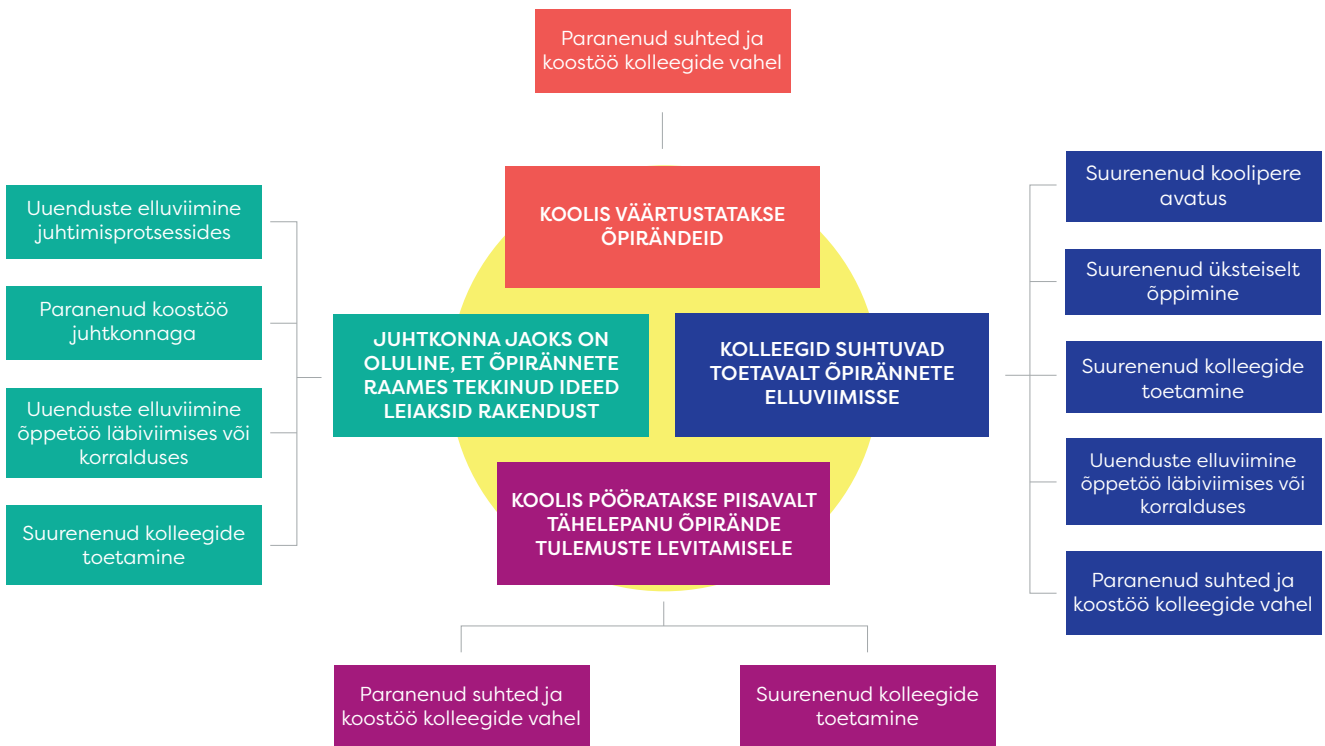

Positiivsete vastuste osakaal ehk vastusevariandid 5 – olen täiesti nõus ning 4 – pigem nõustun

Joonis 2. Õpirändes osalenud ja mitteosalenud haridustöötajate koondhinnangud õpirännete mõjule kooli tasandil

Õpirändes osalemine on andnud tõuke mitmete uute algatuste käivitamiseks koolis, näiteks on ellu kutsutud roherakuke ja korraldatud pop-up-restoran. Lisaks koolisisestele projektidele on õpirändete tulemusena algatatud uusi rahvusvahelisi arendusprojekte või osaletud nendes.

Uuringust selgus, et õpirännete väärtustamine mängib võtmerolli nende mõju ja tulemuste avaldumisel õppeasutustes. Mõju tugevdamisele aitavad kaasa kaks olulist tegurit: kolleegide toetav hoiak õpirännete suhtes ning juhtkonna selge tahe näha õpirännetel osalenud kolleegide kogemuste rakendumist koolielus.

Joonis 3. Õppeasutuses õpirände mõju avaldumist mõjutavad tegurid

Uuring tõi esile ka mitmeid ettepanekuid ja soovitusi õpirände tulemuste ja mõju suurendamiseks kutseõppeasutustes. Esiteks on haridustöötajate õpirännetes oluline pöörata rohkem tähelepanu digipädevuste arendamisele koolituste ja kursuste kaudu, mis annavad võrreldes töövarjutamisega paremaid tulemusi. Digipädevuste arendamine on oluline, et õpetajad ja kutsehariduse spetsialistid saaksid digitehnoloogiaid oma töös tõhusamalt rakendada. Samuti on õpirände kvaliteedi tõstmiseks ja selle kasu suurendamiseks soovitatav edendada põimitud õpirännet ehk täiendada füüsilist õpirännet virtuaalse komponendiga. Põimitud õpirändes osalenud haridustöötajate hinnangul loob virtuaalne osa lisaväärtust ning seda rakendatakse peamiselt õpirände ettevalmistuses, nt tutvudes vastuvõtva organisatsiooni esindajate või teiste õpirändes osalejatega, täpsustades õpirände eesmärgi, sisu, aga ka kaardistades kursustel ja koolitustel osalejate eelteadmisi ja oskusi.

Uuringuga püüti heita valgust ka haridustöötajate õpirändes mitteosalemise põhjustele ja tagajärgedele. Selgus, et enamasti jäi osalemine vähese teabe taha – paljud haridustöötajad (35% vastanutest) ei olnud piisavalt kursis õpirände võimalustega või polnud veel leidnud endale sobivat enesetäiendamise võimalust välismaal. Samuti osutusi takistuseks ebapiisav võõrkeeleskus (29% vastanutest) ning töökorraldus-

likud probleemid, nagu raskused asendaja leidmisel lähetuse ajaks. Märkimisväärtne on, et õpirändest eemalejäänute seas on kõige rohkem lühikese, kuni viieaastase tööstaažiga haridustöötajaid (39%).

Kooliülese mõju suurendamiseks on oluline kaasata enam neid haridustöötajaid, kes seni veel õpirändes osalenud ei ole. Oluline on suurendada nende teadlikkust õpirände kasust, kujundada positiivne hoiak ja valmisolek koostööks. Selleks on oluline pakkuda rohkem tuge ja mentorlust lühema töökogemusega õpetajatele ja haridustöötajatele, keda on kõige rohkem õpirändes mitteosalenute seas, et soodustada nende osalemist õpirändes ja toetada nende professionaalset arengut. Õpirändes osalemine võib omakorda suurendada alustavate õpetajate ametikindlust – uuringu tulemused näitavad, et enamus (87%) õpirändes osalenutest on pärast kogemust enam veendunud oma kutsevalikus ja soovivad oma ametis jätkata.

Institutsionaalse mõju suurendamiseks on oluline levitada õpirände tulemusi süsteemselt ja tõhusamalt. Paremini sihitud levitusmeetodite rakendamine, nagu omandatud teadmiste ja kogemuste jagamine minitundides, töötubade, õpiringide või seminaride korraldamine jne, võib anda paremaid tulemusi kui pealiskaudne kogemusest rääkimine.

Kokkuvõttes saab öelda, et Erasmus+ haridustöötajate õpirändeid on Eesti kutseõppeasutuste poolt ellu viinud edukalt ja tulemuslikult. Uuringu tulemused kinnitavad, et CEDEFOPi¹ ja OECD² strateegilistes dokumentides välja toodud oodatavad õpirände tulemused ja mõjud on nähtavad ka Eesti kutsehariduses. Erasmus+ programmi poolt pakutav rahvusvaheline kogemus ja enesetäiendamine on kutseõpetajale ja haridustöötajale ülioluline, aidates kaasa kutsehariduse kvaliteedi ja rahvusvahelistumise edenemisele, rahvusvaheliste koostöösuhete tugevdamisele ja kutseõppeasutuste üldisele arengule.

Loe lisa täispikast uuringuraportist: [Erasmus+ haridustöötajate õpirände tulemuslikkuse ja tajutava mõju uuring kutsehariduses - Erasmus+ | Erasmus+](#)

¹Cedefop (2023). The future of vocational education and training in Europe: synthesis report. Luxembourg: Publications Office. Cedefop reference series, No 125: <http://data.europa.eu/doi/10.2801/08824>

²OECD (2020). Education at a Glance 2020: OECD Indicators. Paris: OECD Publishing: <https://doi.org/10.1787/69096873-en>

